«Էդիտ Պրինտ» հրատարակչություն

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Սաների կրթության ու զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքի բացահայտման գործիքների կիրառումը /ձևերը և միջոցները/ ստեղծագործական նկարչության պարապմունքների գործընթացում

Հաստատություն՝ «Երևանի հ. 24 մսուր-մանկապարտեզ» ՀՈԱԿ

Դաստիարակ՝ Ավոյան Գոհար

Ղեկավար՝ Ավետիսյան Ժաննա

Երևան 2022

Բովանդակություն

Ներածություն…….....……....…...2

1. Նախադպրոցականի կրթության ու զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքի բացահայտման ձևերն ու եղանակները.....4
2. Ստեղծագործական նկարչության պարապմունքների արդյունավետ անցկացումը կրթության ու զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սաների հետ.....10
3. Գործնական պարապմունքի օրինակ 13

Եզրակացություն.....16

Օգտագործված գրականության ցանկ.....17

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ներառականկրթությունըկրթականայնպիսիծրագիրէ, որըբացառումէամենտեսակխտրականություններեխաներինկատմամբ, ապահովումէհավասարվերաբերմունքբոլորմարդկանցհանդեպ, կրթականհամակարգումստեղծումէուրույնպայմաններկրթությանառանձնահատուկպայմանների կարիքունեցող /ԿԱՊԿՈՒ/ անձանցհամար: Կրթությանառանձնահատուկպայմաններիկարիքունեցող /ԿԱՊԿՈՒ/ անձանցկրթության ու զարգացման նպատակըկրթությանառանձնահատուկպայմաններիկարիքունեցողանձանցիրենցընդունակություններիննկարողություններինհամապատասխաննառողջությանըհամարժեքուսումնականմիջավայրումնրանցհասարակականհարմարեցման, ինքնասպասարկմանունակություններիձեռքբերման, աշխատանքային, մասնագիտականգործունեությանընտանեկանկյանքինպատրաստվածության ապահովումնէ, ինքնուրույնության, նախաձեռնության ու ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը: Ներառականկրթությունըձգտումէհասնելուսուցման ու զարգացման նկատմամբառավելՃկունմոտեցման՝ բավարարելումարդկանցզանազանկրթականպահանջները: Այս համատեքստում կարևոր է, որ կրթության ու զարգացման առանձնահատուկ կարիքները մշտադիտարկվեն ու բացահայտվեն հնարավորինս շուտ, մասնավորապես՝ նախադպրոցական տարիքում, ինչը թույլ կտա հավուր պառշաՃի ապահովել երեխայի բնականոն զարգացումը՝ համապատասխան իր մտավոր, ու ֆիզիկական կարողությունների: Կարող ենք հավելել, որ առանցքային է նաև նմանօրինակ սաներիստեղծագործական ունակություններիզարգացումը նույնպես, մասնավորապես՝ մանր մոտորիկան, նկարելու կարողությունը, որոնք անկյունաքարային կարող են լինել արդեն կրտեսր դպրոցական տարիքում տառուսուցման, ժամանակ: Այսպիսով, սույն հետազոտական աշխատանքում կփորձենք շեշտադրել ստեղծագործական նկարչության պարապունքների դերն ու կարևորությունը ԿԱՊԿՈՒ նախադպրոցականների ընդհանուր զարգացման տեսանկյունից, նաև դաստիարակի կողմից այս գործընթացի նպատակային ու կառուցողական ռազմավարության դերակատարումը:

Հետազոտության թեմայի արդիականությունը: Սույն հետազոտության արդիականությունը պայմանավորված է ԿԱՊԿՈՒ նախադպրոցականների կրթության ու զարգացման կարիքների բացահայտման արդյունավետ եղանակների ռազմավարության մշակման կարևորությամբ ու ստեղծագործական նկարչության պարապմունքներին վերջիններիս կրթության ու զարգացման պահանջմունքի բնականոնբավարարմամբ:

Հետազոտության նպատակը: Մեր նպատակն է ուսումնասիրել ԿԱՊԿՈՒ նախադպրոցականի արդյունավետ կրթության ու զարգացման մեխանիզմները նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում:

Հետազոտության խնդիրը: Ցույց տալ ստեղծագործական նկարչության նշանակությունը ԿԱՊԿՈՒ նախադպրոցականների սոցիալականացման, կրթական կարիքների բացահայտման, դրանց բավարարման, ինչպես նաև նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում վերջիններիս անցնցում կրթվելու և զարգանալու տեսանկյունից:

«Սաների կրթության ու զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքի բացահայտման գործիքների կիրառումը /ձևերը և միջոցները/ ստեղծագործական նկարչության պարապմունքների գործընթացում

1. Նախադպրոցականի կրթության ու զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքի բացահայտման ձևերն ու եղանակները

Նախադպրոցականկրթությունընդրականազդեցությունունիերեխաներիզարգացմանվրա։Նախադպրոցականկրթությանմեջընդգրկվածությունընկարողէընդլայնելերեխայիճանաչողականկարողությունները, գրագիտությունունուհաջողությանհասնելուհամարանհրաժեշտսոցիալականհմտությունները, ինչպեսնանախթանելդպրոցականձեռքբերումներընտարրականդասարաններում՝իվերջոնվազեցնելովհատուկկրթությանկարիքներնունույնդասարանումմնալուհավանականությունը, ավելացնելովդպրոցականառաջադիմությաններուժը: «Նախադպրոցական կրթության մասին» ՀՀ օրենքըկրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմաններ հասկացությունը սահմանում է հետևյալ կերպ. «Յուրաքանչյուր երեխայի նախադպրոցական կրթական ծրագրի յուրացմանը նպատակաուղղված զարգացման և ուսուցման մեթոդների, անհատական ուսուցման, տեխնիկական միջոցների, այդ թվում՝

աջակցող տեխնոլոգիաների, միջավայրի, ինչպես նաև մանկավարժահոգեբանական, սոցիալական և այլ ծառայությունների ամբողջություն[1]»:Այսպիսով, պետական պատվերի շրջանակում յուրաքանչյուր երեխա, ով ունի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք, պետության կողմից կորող է ստանալ երաշխավորված կրթություն նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում՝ համապատասխան իր անհատական կարիքների: Այս համատեքստում, անշուշտ, կարևոր է այդ կարիքների բացահայտման գործընթացը:

Այս համատեքստում մանկավարժ-դաստիարակի գերխնդիրը մարդկային էության բացահայտումն է, հոգու կառուցումը, նախադպրոցականի կարիքներին, երազանքներին, ցանկություններին ծանոթացումը:Հասարակության կողմից կրթական համակարգին ներկայացվող պետական պատվերը՝ ֆիզիկապես և հոգեբանորեն առողջ սերնդի ձևավորումն է, որի իրականացնողը հենց մանկավարժն է: Անգնահատելի է նախադպրոցական հասակի երեխայի հետ տարվող ճիշտ ու համակողմանի աշխատանքը: Հարկ է նշել, որ այս տարիքում երեխան բավականին զգայուն է, հաճախ բնավորության այս կամ այն ընդգծված հատկանիշներով, ուստի տարվող աշխատանքը, հատկապես այս տարիքում, անկյունաքարային է ու կարևոր: Երեխայի անձի ձևավորման և զարգացման մեջ էական նշանակություն ունեն խոսքի, հաղորդակցության զարգացումը, ինքնուրույն խնդիրների հաղթահարումը, սեփական նախաձեռնություններով հանդես գալը: Սրանք նախադպրոցականի զարգացման ամենակարևոր գրավականներն են, որոնք թույլ են տալիս կյանքը նոր ճանաչող անհատին լիարժեք շփման մեջ մտնել շրջապատի հետ, հասակակիցների և մեծահասակների հետ համատեղ հետաքրքրություններ, կարողություններ, հմտություններ ձեռք բերել ու դրանք կիրառել: Հասարակության մեջ իր տեղը գտնելու համար երեխան պետք է արդյունավետ հաղորդակցվել սովորի: Խոսել սովորելով՝ երեխան նախ շփվում է ծնողների, այնուհետև նաև այլ մարդկանց հետ, սովորում է հաղորդակցվել համատեղ գործունեության ընթացքում: Այդ համատեղ գործունեությունը կարող է լինել խաղ, ուսում, իր ուժերի չափով աշխատանք: Այդ ամենի ընթացքում երեխան յուրացնում է իր միջավայրի սոցիալական փորձը, ինչն անչափ կարևոր է նրա հետագա կենսագործունեության համար: Նախադպրոցական տարիքի երեխաների հետ երկխոսության ճիշտ կառուցումը այս գործընթացի կարևոր բաղադրամասերից է:

[1]«Նախադպրոցական կրթության մասին» ՀՀ օրենք հոդված 3, կետ 16:

Անչափ կարևոր է, որ հաշվի առնվեն նախադրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչով սահմանված դրույթները, որոնք ներառում է նախադպրոցական տարիքի երեխայի զարգացածության, կրթադաստիարակչական մակարդակը սահմանող համապատասխան նորմեր և դրույթներ:

Երեխանիրսոցիալականառաջինփորձըվերցնումէընտանիքում, ապաավելիխորապեսսոցիալականացվումնախակրթականուսումնականհաստատությունում: Հենցայստեղենիհայտգալիսհնարավորկարիքները, որոնքաներկբայորենխանգարումեներեխայիզարգացմանգործընթացին:Ծնված պահից երեխային շրջապատում են տարբեր մարդիկ, անշունչ առարկաներ: Երեխային շրջապատող իրողությունը կոչվում է միջավայր: Երեխան մեծանում և զարգանում է կոնկրետ սոցիալ-մշակութային միջավայրում, յուրացնում է տվյալ հասարակության կողմից փոխանցվող այն փորձը, որի կրողներն են այդ հասարակության հասում ներկայացուցիչները՝ մեծահասակները[2]:
Նախադպրոցականկրթությունընախադպրոցականտարիքիերեխաներիմտավոր, հոգեկաննֆիզիկականզարգացման, ուսուցման, խնամքիևդաստիարակությանգործընթացիամբողջությունն է, որնապահովումէերեխայի՝տարիքինհամապատասխանզարգացումը, ննախապատրաստումէդպրոցին:Ստացվումէ, որկրթությանառանձնահատուկպայմաններիկարիքունեցողերեխա, որնունիֆիզիկականն (կամ) մտավոր, հոգեկանզարգացմանառանձնահատկություններ, չիկարողլիարժեքընդգրկվելուսումնադաստիարակչականգործընթացում՝ առանցկրթությանառանձնահատուկպայմանների:Ուստիայսգործընթացումերեխայիմոտն կատվածորոշակիդժվարությունները, որոնքիրապեսմտահոգիչեն, որևէկերպչիկարելիաչքաթողանել:
Հարկավորէմանրակրկիտուսումնասիրելնկատվածդժվարությունը՝ ցուցաբերելովմանկավարժա- հոգեբանականաջակցությանծառայություններ, որոնքցուցաբերվումեներեխային, նրա ընտանիքին: «Երեխայի կրթության

[2] Ա. Ա. Մարության, Ա. Մ. Դալլաքյան «Նախադպրոցական մանկավարժություն», էջ 22:

կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունները տրամադրվում են երեք մակարդակում՝

1) նախադպրոցական մակարդակ՝ մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայության կողմից.

2) տարածքային մակարդակ՝ տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի կողմից.

3) հանրապետական մակարդակ՝ հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոնի կողմից[3]:

Այսհամատեքստումիրառանցքայինդերակատարումնունինախադպրոցականուսումնա կանհաստատությանբազմամասնագիտականթիմը:

«Բազմամասնագիտականթիմըբազմաթիվոլորտներներկայացնողմասնագետներիցներեխ այիընտանիքիանդամներիցբաղկացածխումբէ, որըհետապնդումէմեկընդհանուրնպատակ՝ապահովելկրթությանառանձնահատուկպայմ աններիկարիքունեցողերեխայիհաջողությունը4»: Հաջորդիվ օրենքով սահմանված կարգով իրականացվում է նախադպրոցականի կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատում: «Երեխայի կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատումը նրա զարգացման հնարավորությունների բացահայտման և կրթության կազմակերպման նպատակով իրականացնում են տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնները[5]»: «Երեխայի կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատումը կազմակերպվում է կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի հաստատած մանկավարժահոգեբանական գնահատման չափանիշներով[6]»

ԿԱՊԿՈՒնախադպրոցականիկրթությանուզարգացմանկարիքներիբավարարմաննուսո ւմնադաստիարակչականաշխատանքընպատակայինիրականացնելուհամարբազմամասն ագիտականթիմըկազմումէանհատականուսուցմաննզարգացմանպլան՝ ԱՈՒՊ, որը նախադպրոցականկրթությանպետականչափորոշչի, կրթականծրագրերիևերեխայիկարիքիևառանձնահատկություններիհիմանվրակազմվածա

[3]«Նախադպրոցական կրթության մասին» ՀՀ օրենք հոդված 8, կետ 1:

[4] «Ներառական կրթության ռազմավարություն», դասագիրք, Երկրորդ հրատարակություն, Երևան, Ասողիկ, 2020:

[5]«Նախադպրոցական կրթության մասին» ՀՀ օրենք հոդված 8, կետ 2:

[6]«Նախադպրոցական կրթության մասին» ՀՀ օրենք հոդված 8 , կետ 3:

նհատականպլան է առանձնահատուկկարիքունեցողերեխաներիհամար։ՆախադպրոցականներիԱՌՈՒՊ-ըկազմակերպվումէդիտարկմաննգնահատմանարդյունքներիհիմանվրա: ԱՌՈՒՊ-ըկազմումէհետևյալբազմամասնագիտականխումբը.

- դաստիարակ,
- հատուկմանկավարժ,
- սոցիալականաշխատող,
- ծնող,
- այլմասնագետներ (հոգեբան, սուրդոմանկավարժևայլն):

ԱՌՈՒՊ-իիրականացմանընթացքումծնողըհանդիսանումէոչմիայնիրերեխայիշահերիլավագույնպաշտպանը, այլևկարևորդերակատարումունինախակրթական ուսումնական հաստատությունումձեռք բերածգիտելիքներիևհմտություններիգործնականկիրառման, ամրապնդման, ընդհանրացմաննպահպանմանհարցում՝ շարունակելովայդաշխատանքներընանտանը: Այդաշխատանքըկարևորէ, որամենինչսահուննարդյունավետընթանաերեխայի համարԱՌՈՒՊ-իմշակումիցհետո: Այս պարագայում շատ կարևոր է, որ նախադպրոցականի ծնողն իրազեկ լինի օրենքով սահմանված իր իրավունքներին ու պարտականություններին. Ծնողները (երեխայի օրինական ներկայացուցիչները) պարտավոր են՝ «երեխաների մեջ սերմանել հարգալից վերաբերմունք կրթական հաստատության և մանկավարժների նկատմամբ, հոգատար վերաբերմունք հաստատության գույքի և շրջակա միջավայրի նկատմամբ, մշտապես հոգալ երեխաների ֆիզիկական և հոգեկան առողջության մասին, ապահովել պատշաճ պայմաններ երեխաների հակումների և ընդունակությունների զարգացման համար, հարգել երեխայի արժանապատվությունը[7]»:

Առհասարակ, նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում երեխայի ներառականկրթությունն ու զարգացումը հաշմանդամությանսոցիալականմոդելիյուրօրինակածանցյալնէ։Այնընդունումէ, որբոլորերեխաներընտարբերեն, իսկհանրակրթականհամակարգըպետքէհարմարվիբոլոր շահառուների մտավոր,

[7]Նախադպրոցական կրթության մասին» ՀՀ օրենք հոդված 16 , կետ 2,3, 4:

հոգեկանևֆիզիկականզարգացմանկարիքներիննանհատականպահանջմունքներին։Սակայններառումչինշանակումբոլորինձուլելուկամմիատեսակդարձնելուձգտում։Այնընդունումէ, որերեխաներըսովորում, յուրացնում, զարգանում ենտարբերարագությամբ, իսկդասավանդողներին անհրաժեշտենհատուկհմտություններ՝ուսուցմանգործընթացիճկունությունննապահովելու համար։Շատկարևորէ, որ նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում ուսումնական պարապմունքները պլանավորելու ընթացքում հաշվի առնվեն նախադպրոցական տարիքի երեխաների զարգացման կրթական ծրագրերի բովանդակությունը, նրանց ներկայացվող վերջնարդյունքները, ուսումնական բեռնվածության առավելագույն ծավալը՝համապատասխան նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշչին: Անչափ կարևոր է նախադպրոցականի մոտ նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշչով սահմանված կարողունակությունների ձևավորումն ու զարգացումը: «Կարողունակությունները նախադպրոցական տարիքի երեխաների կողմից ուսումնառության և դաստիարակության գործընթացում ձեռք բերված գիտելիքի, հմտությունների, արժեքների և դիրքորոշումների հիման վրա ըստ իրավիճակի արդյունավետ ու պատշաճ արձագանքելու ձևեր են[8]»: Նախադպրոցական տարիքի երեխաների կարողունակությունները ձևավորվում են ուսուցման և դաստիարակության կազմակերպման միջոցով: Նախադպրոցական կրթության կարողունակություններն են՝

- լեզվական և հաղորդակցական կարողունակություն,
- ճանաչողական և մոտիվացիոն կարողունակություն,
- ինքնաճանաչողական և սոցիալական կարողունակություն,
- ժողովրդավարական և քաղաքացիական կարողունակություն,
- թվային և մեդիա կարողունակություն,
- մշակութային կարողունակություն,
- մաթեմատիկական և տեխնիկական կարողունակություն,
- տնտեսական կարողունակություն,

[8]https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=152575 «Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչ»:

- ֆիզիկական կուլտուրայի կարողունակություն[9]:

Ինչպես նշվեց, ԿԱՊԿՈՒ նախադպրոցականի կրթության ու զարգացման կարիքների բացահայտման ու ու բավարարման համար առանցքային նշանակություն ու դերակատարում ունի մանկավարժական աշխատողը՝ անմիջական դաստիարակը:Խնդրո առարկայի շուրջ կարևոր է նաև բազմամասնագիտական թիմի մյուս անդամների ակտիվ մասնակցությունը: Վերջիններս պեք է ցուցաբերեն առավել զգոնություն և դրսևորեն մասնագիտական ու մարդկային բարձ որակներ: «Նախադպրոցական ուսումնական հաստատության մանկավարժական աշխատողը պարտավոր է՝ ապահովել երեխայի կրթության իրավունքի իրացումը՝ հաշվի առնելով յուրաքանչյուր երեխայի մտավոր ֆիզիկական և հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունները, ապահովել սաների կողմից նախադպրոցական ծրագրերի յուրացումը, նրանց զարգացումը և համապատասխան գիտելիքների ու հմտությունների ձևավորումը՝ համաձայն նախադպրոցական կրթական չափորոշիչների և ծրագրերի, նպաստել սաների արժեքային համակարգի ձևավորմանը, խմբերում ներառական և երեխայակենտրոն միջավայրի ստեղծմանը[10]»:Անցումըհամընդհանուրներառականությանպահանջումէշատավելիլուրջնա խապատրաստականաշխատանքներ: Ուստի բազմամասնագիտական թիմը պետք է աշխատի նպատակային ու կառուցողական:

2. Ստեղծագործական նկարչության պարապմունքների արդյունավետ անցկացումը կրթության ու զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սաների հետ

Ժամանակակիցհանրակրթականհամակարգումյուրաքանչյուրուսումնականբնագավառումուսումնականգործունեությանտեսակներընախագծելիսպետքէնկատիունենալոչմիայն տվյալբնագավառի գծովգիտելիքներիհաղորդման, այլևսովորողիմեջնշվածհատկանիշներիձևավորմաննզարգացմանանհրաժեշտությունը: Իրյուրահատկության, բովանդակության, ինչպեսնաևուսումնականբոլորառարկաներիհետփոխադարձկապստեղծելուբացառիկհնարավորություն ունի նկարչությունը:

[9]https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=152575 «Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչ»:
[10]Նախադպրոցական կրթության մասին» ՀՀ օրենք հոդված 17 , կետ 2,3, 4:

Նախակրթական ուսումնական հաստատություններում ստեղծագործական նկարչության պարապմունքները նպաստում են՝

- նախադպրոցականների իրականությանգիտակցականնզգայականընկալմանձևավորմանը,
- վերլուծականնստեղծագործականմտածողությանզարգացմանը,
- անձիինքնաճանաչմանը, ինքնարտահայտմանընմտահորիզոնիընդլայնմանը,
- սաներիգեղարվեստականկրթությանը, գեղագիտականնբարոյականդաստիարակությանը,
- զգային-հայրենասիրականնմարդասիրականզգացումներիարմատավորմանը
- գույների ու երանգների տարբերակմանը:

Նկարչությունըերեխայիստեղծագործականգործունեությանառաջինտեսակնէ: Երեխաներըդեռվաղտարիքիցվերցնումենմատիտներնուներկերը՝պատկերելով իրենց «գլուխգործոցները»: Այս գործունեությունը երեխայիզարգացմանհամարարժեքավորէոչմիայն որպես նկարելու հմտության ձեռքբերում, այլևորպեսուղղակիստեղծագործականգործընթաց: Նկարչությունըհամարվումէհանգստացնողևխաղաղգործողություն: Ստեղծագործական նկարչությունը հատկապես օգտակար է ԿԱՊԿՈՒ երեխաների համար: Ստեղծագործական գործունեության կարող է ազատել վախերից, դեպրեսիաներից, տալ ինքնարտահայտման ու ինքնադրսևորման հնարավորություն: Նկարչության պարապմունքները նախադպրոցականներին տալիս են համառություն, նպատակասլացություն, դժվարությունները հաղթահարելու կամք:Նկարչությանմիջոցովերեխաներըսովորումենստեղծագործորել, ընկալելիրենցշրջապատողաշխարհըևհասկանալ, որյուրաքանչյուրմարդունիիրականությանիրընկալումը, տեսնումէիրերնուիրերըյուրովի: Նույնիսկեթեերեխանչիձգտումնկարիչդառնալ, նկարելու ընթացումձեռքբերվածհմտությունները, անկասկած, օգտակարկլինենրանհասունտարիքում:

Ստեղծագործական նկարչության պարապմունքները նպաստում են նաև նախադպրոցականների մոտ մշակութային կարողունակության ձևավորմանը: Մշակութային կարողունակության ձևավորման պարագայում «երեխան դրսևորում է

ընդգծված հետաքրքրություն գեղարվեստական գործունեության հանդեպ, ունակ է երաժշտության, կերպարվեստային գործունեության տարբեր տեսակների, ազգային տոնների ու ավանդույթների միջոցով արտահայտելու սեփական հույզերը, զգացմունքներն ու տպավորությունները[11]»:

Մարդկայինմտածողությանյուրահատուկհատկությունը՝ստեղծագործականությունը, զարգանումէմանկության, ստեղծագործականգործունեությանմեջ։Նկարչությունըթույլէտալիսերեխայինստեղծելբազ մաթիվպատկերներ, տեսնել աշխարհն այլ աչքերով։ Նկարչությունըկարողէ ԿԱՊԿՈՒ նախադպրոցականի համարդառնալամենօրյագործունեություն, ինչըկօգնինրանառավելագույնիհասցնելստեղծագործականներուժը, քանի որ նկարչությունընպաստումէշրջապատողաշխարհիմասինլայնհայացքիձևավորմանը՝երեխայինդրդելովստեղծագործմտածել։Նկարչությունը կարող է օգնել նախադպրոցականին նաև զարգացնել ինքնուրույն որոշումներկայացնելուհմտությունները, ուստի դաստիարակի գերխնդիրն է, որ ԿԱՊԿՈՒ սանն անպայման ինտեգրվի ստեղծագործական նկարչության պարապունքների մեջ:

Ստեղծագործական նկարչության պարապունքների ժամանակ կարևոր է ընդգծված ու երեխայակենտրոն աշխատանքը ԿԱՊԿՈՒ սաների հետ: Բնականաբար, մյուս նախադպրոցականների ստեղծագործական գործունեության վերահսկումն ու նրանց ուղղորդումը չստվերելով՝դաստիարակը պետք է նպաստի, որ ԿԱՊԿՈՒ սանը նույնպես համաչափ մասնակցի ուսումնական պարապմունքին: Հարկ եղած պարագայում կարող է վերջինիս հետ աշխատել նաև հատուկ մանկավարժը կամ հոգեբանը: Երեխան պետք է ճանաչի գույները, տարբերի պատկերները, կարողանա աշխատել թիմում: Դաստիարակը պետք է առաջնորդվի նախադպրոցական կրթական ծրագրերով, իսկ ԿԱՊԿՈՒ սովորողի պարագայում, նաև՝ Առպ-ով: Կրթական ծրագրերը պետք է նպատակաուղղված լինեն՝

- հետաքրքրասիրության զարգացմանը՝ որպես նախադպրոցականի ճանաչողական (իմացական) ակտիվության գործոնի,
- երեխայի ընդունակությունների զարգացմանը,

[11]https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=152575 «Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչ»:

- ստեղծագործական երևակայության զարգացմանը[12]:

Ստեղծագործական նկարչության պարապմունքներին հարկավոր է հաշվի առնել նախադպրոցականների տարիքային, հոգեբանական, ինչպեսնանկոգնիտիվնստեղծագործականմտածողությանանհատականառանձնահատկությունները: ԿԱՊԿՈՒ սաների պարագայում անհրաժեշտ է անպայման մշտապես ոգևորել ու խրախուսել երեխային, որևէ կերպ համեմատության մեջ չդնել նրա աշխատանքը՝ որպես վատ օրինակ: Հարկավոր է մշտապես առաջնորդվել «կանաչ գրիչի» օրինակով՝ խրախուսելով ու վեր հանելով բացառապես դրականը:

Այսպիսով, կարելի է ասել, որ ստեղծագործական նկարչության պարապունքների դերը ԿԱՊԿՈՒ երեխաների սոցիալականացման, նրանց մոտ ինքնուրույնության, նախաձեռնողականության ու ստեղծագործականության զարգացման համար բավականաչափ նպաստավոր են, ուստի դաստիարակը պետք է ամեն կերպ նպաստի, որ սաները հետաքրքրվեն ստեղծագործական գործունեության այս տեսակով, աշխատեն խմբային կամ անհատական եղանակով, օգնեն միմյանց: Հենց նմանօրինակ մոտեցումները կարող են ապահովել նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշչով սահմանված ցանկալի վերջնարդյունքներ:

3. Գործնական պարապմունքի օրինակ

Դիտարկենք ցուցադրական պարապմունքի օրինակ, որտեղ օգտվել ենք փոխներգործուն մեթոդներից՝ թույլ տալով, որ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սաները ունենան համաչափ մասնակցություն, քանի որ պարապմունքը հիմնականում պլանավորված է թիմային աշխատանքի հիման վրա:Հավելենք նաև, որ սույն ցուցադրական դասին ներկա են եղել նաև նախադպրոցական հաստատության տնօրենն ու դաստիարակի օգնականը: Վերջիններիս կարծիքով դասն արդյունավետ էր այնքանով, որ բոլոր սաները, այդ թվում՝ ԿԱՊԿՈՒ նախադպրոցականները, ցուցաբերում էին ակտիվ մասնակցություն, դրսևորում նախաձեռնողականություն և հնարավորին չափ ինքնուրույնություն: Տնօրենը նաև ընդգծեց, որ բավականին լավ արդյունք է, որ նկատվում էր սաների համաչափ մասնակցություն, որևէ ԿԱՊԿՈՒ երեխա պասիվ ու ստվերված չէր:

[12]Նույն տեղում:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ «ԽԻԿ» ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԿԻՐԱՌՈՒԹՅԱՄԲ

Տեսակը՝ թեմատիկնկարչություն

Թեման՝ «Մերմանկապարտեզը»

Նպատակը ՝

- Մանկապարտեզիցստացածտպավորություններըպատկերելթղթին:
- Զարգացնելինքնուրույնությունըևստեղծագործականերևակայությունը:
- Երեխայիմեջառաջացնելնկարելու, նկարըդիտելու, քննարկելուցանկություն:

Դաստիարակչականնպատակներ՝

- ✓ Սաների մոտ առաջացնել հոտաքրքրություն երկխոսելու, միմյանց լսելու նկատմամբ:
- ✓ Գործնական աշխատանքի օգնությամբ ձևավորել թիմում աշխատելու հմտություն:
- ✓ Դաստիարակել հարգանք աշխատանքի նկատմամբ:

Անհրաժեշտպարագաներ՝

- նկարչականալբոմիթղթեր,
- գունավորջրաներկկամգուաշ, վրձին, ջրովլիտարա, կտորեանձեռոցիկներ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԸՆԹԱՑՔԸ

ԽԹԱՆՄԱՆ ՓՈՒԼ:Այս փուլում դաստիարակը պարապմունքը կսկսի մանկապարտեզիմասինկարճզրույցով՝դիմելով քննարկումների մեթոդին: Դատիարակը քննարկումը կակտիվացնի հուշող, ուղղորդող հարցադրումների միջոցով:

Հարցադրումների օրինակներ՝

· Ինչպիսի՞նէքոմանկապարտեզը:

· Ինչե՞րկանձերիմբասենյակնում, բակում:

· Ի՞նչենանումմանկապարտեզում:

· Ո՞րնէքոամենասիրելիզբաղմունքը, ու՞մհետեսխաղում:

· Ի՞նչնէքեզամենաշատըդուրգալիսմանկապարտեզում:

Երեխաները սկսում է ստեղծագործել, երևակայել, հորինել, իսկ արդյունքում զարգանում է նրա ստեղծագործական մտածողությունն ու խոսք կառուցելու հմտությունը: Երբ երեխան սկսում է պատասխանել հարցերին, պատմել իր ցանկությունների մասին, ապա

դաստիարակը չի միջամտում: Այսպես, նախադպրոցականի բառային պաշարն է զարգանում, նա սկսում է ինքնուրույն մտածել, տրամաբանել:

ԻՄԱՍՏԻ ԸՆԿԱԼՄԱՆ ՓՈՒԼ:Պարապմունքի այս հատվածում դաստիարակն առաջարկում էերեխաներին նկարել իրենց մանկապարտեզը՝ նախօրոք վերջիններիս բաժանելով 3 խմբի:

Առաջադրանքների օրինակներ՝

ԽՈՒՄԲ 1 Նկարել խմբասենյակը:

ԽՈՒՄԲ 2 Նկարել մանկապարտեզի այգին:

ԽՈՒՄԲ 3 Նկարել ճաշարանն ու քո ամենասիրելի ուտեստը

Ընդ որում՝ յուրաքանչյուր խմբի թույլատրվում է միասին քննարկել գույների ընտրությունը, նկարի տեսքը: Այսպես ԿԱՊԿՈՒ սաները հնարավորություն են ստանում օգնել և օգնություն ստանալ: Բուն նկարելու հմտության զարգացմանը զուգահեռ՝ սաների մոտ ձևավորվում է կոլեկտիվ մտածողություն:

ԿՇՌԱԴԱՏՄԱՆ ՓՈՒԼ:Այս փուլում դաստիարակը կհավաքի սաների նկարները և կկազմակերպի խմբային քննարկում: Երեխաները կքննարկեն յուրաքանչյուր խմբի նկարները, կգտնեն նմանություններ, տարբերություններ, կխոսեն գույների ու պատկերների ընտրության մասին: Դաստիարակը կհետևի, որ սաները կարծիք հայտնելիս պահպանեն բարեվարքության կանոնները: Կստացվի, որ նկարելու հետ զուգահեռ՝ սաները կսոցիալականացվեն, կզարգանա նրանց երկխոսելու , մենախոսելու, կարծիք հայտնելու կարողությունը:

Փոխներգործուն մեթոդներով աշխատանքը, որոնց դեպքում սաներ հնարավորություն են ստանում սովորել միմյանցից, բավականի արդյունավետ կարող է աշխատել հատկապես ԿԱՊԿՈՒ նախադպրոցականների առկայության պարագայում: Խմբում աշխատելով՝ վերջիններս հեշտությամբ հաղթահարում են հնարավոր դժվարությունները, իսկ ընդհանուր մթնոլորտը դառնում է ավելի ընկերական ու բարիդրացիական. Բոլորը պատրաստ են օգնել մեկմեկու:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հանդես գանք մի քանի դիտարկումներով: Եթե մենք նպատակ ենք դնում բացահայտել նախադպրոցականի կրթության ու զարգացման կարիքները, ուսումնական պարապմունքների, այդ թվում՝ ստեղծագործական նկարչության միջոցով բավարարել վերջիններիս կրթադաստիարակչական կարիքները, ապա հարկավորէ բավականին պատասխանատու կերպով մոտենալ պարապմունքների պլանավորման գործընթացին: Դիտարմենք մի քանի կոնկրետ սկզբունքներ՝

- Շատ կարևոր է ապահովել բոլոր սաների համաչափ մասնակցությունը, նպաստել նրանց միջև համատեղ գործունեության իրականացմանը
- Կարևոր է ամենայն պատասխանատվությամբ մոտենալ սանի ԱՈՒՊ-ի կազմման աշխատանքներին, արդյունավետ համագործակցել բազմամասնագիտական թիմի և սանի ծնողների հետ:
- Դաստիարակը պետք է երեխաների շփման, սոցիալականացման համար ստեղծի հարմարավետ պայմաններ, որպեսզի նրանք մեծանան նախաձեռնող, մտածող, ստեղծագործող և ինքնուրույն:
- Բարոյահոգեբանական կայուն մթնոլորտը թույլ կտա, որ երեխան ժամանակի ընթացքում ինտեգրվի հասարակություն ու նախաձեռնողի դերում լինի, ցանկանա սովորել ու իր սովորածը կիրառել նախադպրոցական հաստատությունից դուրս՝ անցնցում հաղթահարելով հնարավոր դժվարությունները:
- Դաստիարակը զանազան մեթոդների կիրառությամբ պետք է փորձի հարստացնել նախադպրոցականի բառային պաշարը, զարգացնի ստեղծագործականությունն ու մտավոր կարողություններրը:
- Զբոսանքի, խաղի կամ ուսումնական պարապունքների ժամանակ հարկավոր է անդադար զրուցել նախադպրոցականների հետ լսել նրանց մտահոգությունները, պարզաբանել այս կամ այն երևույթի մասին նրամ հուզող հարցերը:

Այսպիսով, դաստիարակը հիմք է նախապատրաստում, որ առաջիկայում նախադպրոցականն ունենա առաջընթաց և լինի ինքնուրույն ու կազմակերպված:

Կրտսեր 2-րդ խումբ

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Նախադպրոցական կրթության մասին» ՀՀ օրենք:
2. https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=152575 «Նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչ»:
3. Ա. Ա. Մարության, Ա. Մ. Դալլաքյան «Նախադպրոցական մանկավարժություն»:
4. «Ներառական կրթության ռազմավարություն», դասագիրք, Երկրորդ հրատարակություն, Երևան, Ասողիկ, 2020: